

2 **Наш ректор –**
в Адміністративній раді
Світової федерації
нейрохірургічних товариств
СТОР.

7 **Як хіміки УжНУ**
в Румунії ДНК досліджували
СТОР.

8 **Журналісти**
презентували свої роботи
перед стейкхолдерами
СТОР.

Підсумовуючи **2023**-ій...

Колаж Катерини Жеребак

Університетське життя в 2023 році було багатим на різноманітні події. Усі перелічити важко, але можна згадати ті, які особливо закарбувалися в пам'яті та які стали важливими етапами в розвитку вишу чи окремих його представників.

Виставки, екскурсії, зустрічі, конференції, дослідження... У чому тільки не були задіяні ужнівці! Є й щось дуже помітне на тлі інших, хоч звучить знайомо, – волонтерство. Ярмарки, які організували філологічний, факультет математики та цифрових технологій, збір на дрон від студентів юридичного, благодійний концерт, робота волонтерів – усе спрямовано на допомогу Збройним силам України.

Відзначився Ужгородський національний університет і своїми досягненнями. Зокрема, у декількох рейтингах – державних та міжнародних. Приміром, уперше посів 10 місце в консолідованому рейтингу вишів України, 8 – у світовому рейтингу «GreenMetric World University

Rankings». А ще з 12 місцем в Україні потрапив до рейтингового списку «World University Rankings» від «Times Higher Education». Звичайно, усе – завдяки людям, котрі працюють і навчаються в альма-матер. Саме вони є творцями добрих новин. Так, науковці УжНУ представили інноваційні дослідження мікробіому на єдиному в Україні конгресі, присвяченому корисним мікроорганізмам. Згадуємо й навчально-науковий інститут хімії та екології, який був нагороджений медаллю «За відродження України» та в якому запрацювала найсучасніша наукова лабораторія на Закарпатті.

Разом з академічними здобутками розвивали й нові можливості для студентів і викладачів. У 2023-ому відбулося відкриття творчого простору для молоді, першого в університеті IT-коворкінгу. На факультеті міжнародних економічних відносин створили два нові кабінети, які зміцнили партнерство УжНУ з іншими установами

й країнами, – кабінет Центру українсько-європейського наукового співробітництва та кабінет українсько-словацької дружби.

Навчання в УжНУ – не тільки довгі лекції й завдання. Студенти брали участь в екскурсіях, наукових конференціях, дебатах та інтелектуальних змаганнях, якими університет відсвяткував 78-річчя, а під час «Студентської весни-2023» демонстрували свої таланти. Крім того, наша молодь стала призером Всеукраїнської олімпіади з програмування.

Мали здобутки й у спорті. До прикладу, Наталія Мага з факультету здоров'я та фізичного виховання встановила рекорд України в пауерліфтингу для дорослих і стала третьою на чемпіонаті світу, студентка юридичного факультету Надія Гапатин фінішувала третьою в сноубордингу на всесвітній Універсіаді, а гандболісти УжНУ завершили бронзовими призерами виступи на Універсіаді України.

Частими були й зустрічі з відомими

людьми з різних сфер життя. Ще наша молодь побувала в європарламенті. Традиційно й викладачі, загалом науковці УжНУ активно долучалися до роботи вітчизняних та міжнародних симпозіумів, а свої результати оприлюднювали в збірниках праць як в Україні, так і за кордоном. Видавали в нас і монографії, продовжували налагоджувати контакти із закордонними партнерами, підписуючи відповідні договори. У виші реалізовували транскордонні проекти з покращення енергозощадження, утілювали політику сталого розвитку та чимало іншого.

Попри війну, труднощі, клопоти, 2023 рік вийшов насиченим. Запам'ятовується студентам, особливо першокурсникам, викладачам, випускникам. Сподіваємося, наступний, 2024-ий, буде не менш удалим і принесе більше радісних звісток. А головне – стане Переможним!

Софія Скиба,
«Погляд».

Із різдвяно-новорічними святами!

Шановні колеги, студенти, друзі!

Різдвяно-новорічні свята – чарівний час, коли ми згадуємо про найголовніше в житті: про любов, доброту, милосердя. Це – період, коли народжуються надії на здійснення найзаповітніших мрій і помислів, очікування змін на краще майбутнє.

Нехай із першою різдвяною зіркою у ваш дім зійде Боже благословення, яке стане запорукою миру, достатку, надії та впевненості, хай здійсняться найзаповітніші мрії.

Щиро дякую кожному за вашу самовіддану працю; дякую всім, хто боронить нашу країну, а саме військовослужбовцям ЗСУ, за мужність і героїзм; за те, що Україна вистояла ці складні двадцять два місяці повномасштабної війни... За те, що Україна є. За те, що Україна буде.

Від усього серця бажаю, щоб новий, 2024-ий, рік видався переможним: для нашої України – над ворогом, для всіх людей – над стражданнями, які принесли окупанти на нашу землю.

Разом до Перемоги!

Володимир СМОЛАНКА,
ректор УжНУ.

Нашого ректора обрано до Адміністративної ради Світової федерації нейрохірургічних товариств

У Південно-Африканській Республіці (Кейптаун) проведено конгрес Світової федерації нейрохірургічних товариств, куди запросили й Володимира Смоланку, ректора УжНУ. Наш керівник виступив із доповіддю «Пухлини стовбура головного мозку» та був уведений до керівного органу Федерації – адміністративної ради. За підсумками голосування, до неї додали 9 нових кандидатів. Серед них – і Володимир Іванович. Це – пер-

ший український хірург за всю історію існування Федерації та перший представник Східної Європи в названій раді.

За кандидатуру В.Смоланки висловилися приблизно 90 % осіб із правом голосу. Вітаємо нашого керівника з такою почесною місією й усією унівеською сім'єю бажаємо успіхів на новій посаді!

Катерина Жеребак,
студентка
відділення журналістики.

Завершальні в 2023 році

У грудні відбулися останні в 2023 році засідання вченої ради.

Вісімнадцятого числа зустріч розпочалася, як завжди, із нагород за сумлінну працю задля розвитку нашої альма-матер. В.Смоланка, ректор УжНУ, вручив дипломи про здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Далі перейшли до обговорення актуальних питань. Найголовніші з них – про результати вступної кампанії та завдання щодо організації прийому абітурієнтів на 2023/2024 навчальний рік. Доповідав П.Горват, відповідальний секретар Приймальної комісії, спинивши увагу на зарахуванні до 30 листопада для здобуття ОС «Бакалавр» та «Магістр». Вступ буде відбуватися переважно через особистий електронний кабінет абітурієнта; зарахування аспірантів – із набуттям чинності Правил прийому в 2024 році. Йшлося також про електронний реєстр вступників пільгових категорій, вибір місця навчання, використання кваліфікованого електронного підпису...

Щодо вступу в 2023 році, то було подано 13 825 заяв. Близько 11 000 із них – на денну форму навчання. Найпопулярнішими спеціальностями стали: «081 Право», «222 Медицина», «053 Психологія», «221 Стоматологія», «121 Інженерія програмного забезпечення».

Також П.Горват зазначив, що

порядок прийому на навчання в 2024 р. представляє для громадського обговорення після набуття чинності відповідних нормативно-правових актів. Озвучено, що вступ знову відбуватиметься на основі Національного мультипредметного тесту, який складатиметься з чотирьох предметів, із яких 3 – основні («Українська мова», «Історія України» та «Математика»), а один – додатковий. Винятком є абітурієнти, котрі мають скласти іспити для творчих та спортивних спеціальностей і котрі мають пільги й зараховуватимуться на основі співбесіди.

Ближче до кінця засідання розглянули атестаційні справи. Після голосування присвоїли відповідні вчені звання. Зокрема: В.Левкулічу – професора кафедри філософії; Л.Пушкеш – доцентки кафедри педіатрії з дитячими інфекційними хворобами; О.Попадич – професорки кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи; Я.Попович – професорки кафедри хірургічних хвороб; В.Джуган – доцента кафедри конституційного права та порівняльного правознавства; Р.Джуган – доцентки кафедри соціології та соціальної роботи; Р.Кривенковій – доцентки кафедри туризму; В.Гризі – доцента кафедри біохімії та фармакології; В.Русин – доцентки кафедри аналітичної хімії.

Також затвердили та висунули пропозиції щодо затверджен-

ня: освітньо-наукових програм, відповідних навчальних планів (і уточнення тем дисертаційних досліджень); брендбуку УжНУ; положення про порядок визнання в Ужгородському національному університеті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Стосовно засідання, яке відбулося 26 грудня, то головною темою для обговорення стали конкурсні й атестаційні справи. Водночас розглянули питання щодо затвердження Положення про наукові школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Положення про конкурс інноваційних ідей «Стартап-УжНУ», створення спеціалізованих учених рад із метою присудження ступеня доктора філософії, затвердження тем дисертаційних досліджень аспірантів.

Далі затвердили на посадах: М.Пагірю – професора кафедри твердотільної електроніки та інформаційної безпеки, Д.Кайнц – завідувачки кафедри міського будівництва та господарства, М.Бичка – професора кафедри госпітальної терапії, В.Симочка – завідувача кафедри плодощовніництва і виноградарства, П.Горвата – завідувача кафедри комп'ютерних систем та мереж, Г.Слабкого – завідувача кафедри громадського здоров'я. А О.Корольчук здобула вчене звання доцентки кафедри наук про здоров'я.

І знову важка втрата...

Після тривалої хвороби відійшла в засвіти Тамара Розумик, кандидат філологічних наук, доцент, яка багато років аж до виходу на пенсію працювала на кафедрі української мови нашого вишу. Полишають назавжди нас Учителі, котрі навчали, спрямовували життям, підтримували в часи нелегких випробувань. Із відходом таких педагогів завершується ціла епоха...

Тамара Матвіївна завжди намагалася підставити плече, допомогти, навчити. Вона щедро ділилася глибокими знаннями зі студентами, аспірантами, колегами. Під її керівництвом вихованці стали кандидатами наук, а згодом захистили й докторські дисертації.

Тисячі прекрасних педагогів, випускників філфаку різних років із вдячністю згадують мудру науку Тамари Матвіївни. Пам'ятаємо її неперевершений гумор, уміння тримати удар, не дозволити впасти тому, хто поруч...

Т.Розумик написала чимало наукових та науково-методичних праць, які й нині вивчають наші студенти.

Готуючись до лекцій, часто думаю: як би про це сказала наша мудра наставниця. Не почуємо, на жаль, її тихого, але такого впевненого голосу, її жартів, не побачимо її милу усмішку...

Ще минулої неділі я провідала Тамару Матвіївну в лікарні. Бачила, що слабне, відчувала: їй важко говорити, але я не ду-

мала, що це буде наша остання зустріч... Дуже сумно... Жаль... Вічна пам'ять і блаженний спокій, щірі співчуття рідним...
Наталія Венжинович,
завідувач кафедри української мови, професор.

ФОТОФАКТ

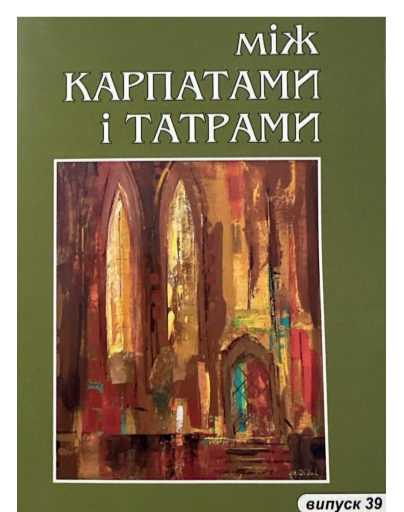
В особі Ярослава Лазура відзначено плідну й злагожену роботу всього юридичного факультету та вручено нагороду «Науковець року 2023» Національної академії наук України, що відбулося у Львові на урочистостях із нагоди завершальної частини Міжнародної програми «Наукова еліта України». У події взяло участь понад 50 учених. Співорганізатором премії стала громадська організація «Центр українсько-європейського наукового співробітництва».

За інформацією юридичного факультету УжНУ.

«Між Карпатами і Татрами»: відсвіт «Сонячного годинника»

Завдяки перетлумаченню «Сонячного годинника» українською мовою нам відкривається польський письменник, есеїст і перекладач Ян Парандовський, котрий двічі був номінований на Нобелівську премію. За переклад узялася Олександра Козоріз. Захоплює, що діяч народився у Львові, ходив до гімназії й студював античну культуру на факультеті класичної філології та археології Львівського університету. У книжці йдеться про дитинство й період життя в Україні.

Цікаво, як у творчості поєднувалися українська та польська культури. Про все це можна дізнатися у новому, 39-ому, випуску «Між Карпатами і Татрами». Нагадаю, що серію таких видань започаткувала доцент-

ка кафедри словацької філології Тетяна Ліхтей.
Марія Гаджега,
студентка
відділення журналістики.

Павло Конч: «...можу сидіти, годинами дивитися на зорі та Чумацький Шлях»

Пропоноване інтерв'ю – доволі парадоксальне. Уже сам факт, що на початку нового року до уваги читачів – розмова з фахівцем у галузі кримінального процесу, є парадоксальним. А якщо врахувати, що далі не буде смакування кримінальними історіями (хоч без кримінального процесу не обійдеться!), а йтиметься ще й про Чумацький шлях, пшеницю з просом, «Шляхи мудрості», то парадоксальності лише додасться. І це – у спілкуванні з викладачем кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету УжНУ, адвокатом Павлом Кончем.

– Павле Івановичу, із Різдвом Христовим, із новим, 2024-им! Яким для Вас був старий, 2023-ій, другий рік війни?

– Як людина, як громадянин, я, звичайно, хвилююся за долю країни. І мова не тільки про війну. Чи витримає Президент, котрий на початку здобув високий рейтинг у суспільстві, до кінця, чи не похитнеться в ньому, з одного боку, отой стержень людяності, а з іншого, чи зможе глава держави застосувати певною мірою жорсткість у керуванні країною, різними силовими структурами. Як людину, мене особливо турбує наведення порядку на теренах боротьби з корупцією. Тому що варто звернути увагу на будь-яке кримінальне провадження стосовно якогось посадовця, там фігурують мільйони гривень. А зарплатня та пенсії в більшості не дають можливостей для нормального життя. Людина відчуває величезну нерівність і несправедливість! Або взяти питання мобілізації. Уже відчувається негативне ставлення до неї. Люди не розуміють, і їм не роз'яснюють, чому необхідно посилати на ймовірну загибель синів, чоловіків? За чий інтереси, чи, може, за пенсію дві-три тисячі гривень їх відправляють на війну?! Патріотизм згасає саме через нерівність мобілізованих, через корупцію в усіх сферах суспільного життя... Зброї нема, снарядів мало, а для чого тоді посилати людей під артобстріли? То – значна проблема, і я не бачу розумного, спокійного її вирішення. Після закінчення війни постануть питання з розмінування територій. Уже поставили. Скільки на це потрібно буде років, коштів, саперів? Не просто знайти відповіді...

З іншого боку, я – викладач на кафедрі. У мене два курси. Викладаю майбутнім фахівцям права суть і значення кримінального процесу як науки, дисципліни та закону, яким керуються учасники кримінального процесу.

– Студенти хоч хороші?

– Вони такі, як і завжди. Хтось прагне знань, усвідомлює це. А є й ті, котрі не дуже хочуть навчатися, вступили в університет тому, що батьки так захотіли, або з різних причин і обставин. Але навряд чи за поклик душі.

– І яких студентів більше?

– Курси бувають різні. Помітив таку тенденцію: 5–10 % кращі, приблизно стільки ж з іншого боку шкали знань, а решта – ті, котрі перебувають посередині з невеликим нахилом до кращих чи навпаки.

– Епідемія коронавірусу, потім війна... Мабуть, важко молоді дається навчання?

– Звичайно, це впливає. Зокрема, тривоги дезорганізують. За основним місцем роботи я є провідним фахівцем із питань

цивільного захисту університету. Так ось, можемо сказати: із початком війни у виші (у навчально-лабораторному корпусі на Університетській) було тільки одне сховище, а впродовж літніх канікул 2022 року здійснили значну роботу в цьому напрямку. Зокрема, підготовлено в цокольних та підвальних приміщеннях різних факультетів 13 найпростіших укриттів. Нині практично кожен основний підрозділ має найпростіше сховище або приміщення, де можна перечекати повітряну тривогу. Тобто в ЗВО є й підтримуються на відповідному рівні умови щодо забезпечення безперервного навчального процесу всіма його учасниками. Але не завжди наведені умови визначальні. Ви самі як викладач знаєте: хто хоче вчитися – той навчається. У мене в групі була дівчина із Закарпаття, виїхала до Німеччини. Ця студентка пропустила тільки одне заняття. Я був вражений. Навіть давав завдання, а вона підготувала, залишаючись за кордоном, цілий виступ із кримінального процесу. Чудово підготувалася. Із прикладами. Однокурсникам сподобалося, я також задоволений. Тобто якщо студент хоче, то навчатиметься за будь-яких умов.

– А якщо хтось лінується чи не в настрої, то як мотивуєте?

– Узагалі я – практик. У слідстві застосовував кримінальний процес майже вісім років. Потім довго займався адвокатурою. Зараз, можливо, не так активно, але теж... Мені ближча спеціалізація в галузі кримінального права, і якщо вступаю в справу, то, скоріше, для захисту людей у межах кримінальних проваджень. Буває, студенти думками десь далеко... І це відчувається. Тоді найкраще пригадати й розповісти приклад із практики, де є факти з убивствами, транспортні пригоди із серйозними наслідками. Якщо приклад живий, не вчитаний, то заводять студентів, повертає на заняття, бо вони стикаються з реальним кримінальним процесом, правом.

– У чому загалом полягає специфіка підготовки фахівців на кафедрі, де Ви працюєте?

– У нас більшість викладачів із науковими ступенями, доцентів, професорів. Є й практики в минулому: слідчі, працівники інших правоохоронних структур, чинні правоохоронці (працюють за сумісництвом), судді. Тобто є практики, які безпосередньо використовують свій досвід у підготовці фахівців. Робочі програми створені так, щоб охопити основні теми, пов'язані, зокрема, із кримінальним правом, процесом. Лекції проводимо вільно з частковими уточненнями визначень чи норм закону. На семінарах стараюся надавати студентам максимальну свободу думок,

висловлень, роздумів. Крім того, пропоную конкретні завдання, обговорюємо їх виконання.

Варто зазначити, що університет уклав угоди про співпрацю із Закарпатським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України, Закарпатською установою виконання покарань № 9. Десь був причетний до цього. Викладачі кафедри користуються цим і за можливості організовують пізнавальні відвідування таких закладів. Керівники обох – надзвичайно приємні, компетентні люди, які завжди йдуть нам назустріч. А студенти захоплюю слухають працівників, які діляться досвідом та практичними навиками. Я також декілька разів організовував ці «походи», під час яких у студентів теж прокидається цікавість до майбутньої професії. Адже більше занурюються в майбутній професійний світ, розуміють краще його специфіку.

– Водночас ми живемо в час постійних і тотальних змін. В одній із соцмереж ви написали: «Посіявши пшеницю, не можна зібрати просо!» Наскільки встигаєте доганяти ті зміни, щоб зібрати ще й «пшеницю», а не «просо»?

– Я чим задоволений? Заходжу в суд – бачу там наших випускників. Хай хтось і звільнився вже, але ж і залишаються працювати. Або знаю таких у прокуратурі, апеляційному суді, СБУ. Тобто ми сіємо «пшеницю», і вона проростає. Буває, звісно, і «проса» багато, і не лише його, а й «гороху» чи ще чогось (усміхається – авт.). Я не фаталіст, але вірю: якими б зміни не були, однак якщо сієш пшеницю, то й збереш урожай пшениці. Проте все потребує праці, практичних навичок. Так, якщо студентові дати написати позовну заяву, то він стикнеться з труднощами. Але так само й викладач нашвидкуруч її не підготує. Одне: вимагати щодня щось від студента, а інше: сісти й самому написати без допоміжних засобів (книжок, рекомендацій, порадників...) З іншого боку, навчання і є для того, щоб під час нього пізнавати щось невідоме зі сфери обраного фаху. Ніхто не може стверджувати: «Знаю необхідне на всі сто відсотків». Та студенти повинні бути обізнаними зі структурою закону, основними, так званими «діючими» розділами, статтями, тим, що найбільше, найчастіше застосовується в житті. Зараз частина людей сподівається на «гугл» і вирішення питань завдяки цьому. Але не завжди так буде. Трапляються випадки, що немає покриття, «гугла», батарея розрядилася... Основу необхідно знати й уміти використовувати в реаліях життя. Потрібно прагнути якомога більше пізнати. Практикам трохи

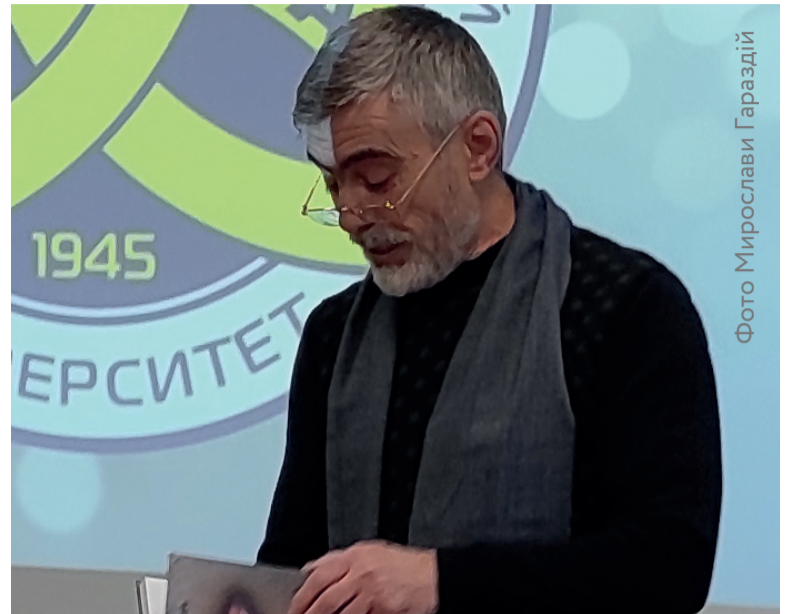

Фото Мирослави Гараздій

легше, але навіть вони повинні постійно навчатися й підтримувати «форму». Буття складне, слід готуватися до всього, бо тут постійно хтось когось поїдає, хтось захищається, хтось у когось краде, хтось когось навчає. Життя вирує по-різному, але асенізатори завжди необхідні. Правники і є асенізаторами суспільств, чистильниками тієї частини, яка схильна до вчинення правопорушень. Чистою вода буває тільки пройшовши пороги, камені або фільтри.

– У кінці лютого 2023 року Ви презентували друге своє видання – «Шляхами мудрості», що є своєрідним продовженням дебютної «Книги: Роздумів про головне». У цих збірках – цікаві думки про життя. Звідки у Вас, правника, потяг до філософського?

– Мені вже неодноразово ставили це запитання. І я на нього не знаходжу остаточної відповіді. З одного боку, я вже на пенсії, маю певний життєвий досвід, більше часу. Коли почав публікувати думки, колеги, котрі мене знали ще з періоду роботи в органах внутрішніх справ, дивувалися такому потягові. Тобто якогось великого тяжіння до філософії не було. Але в кожному з нас, мабуть, є потяг до чогось непізнаного. «Світ вічний у часі й безкінечний у просторі». Цю фразу я запам'ятав десь із 8 класу. Не скажу, що вона в мені весь час вертілася, однак завжди цікавила. Я люблю дивитися на небо. Люблю гори й маю десь там, посеред них, дачу. Там можу сидіти, годинами дивитися на зорі та Чумацький Шлях. Він мені нагадує хребет, що роздвоюється, як ноги в людини. Коли дивишся в небо – приходять цікаві й часом глибокі думки. Свого часу багато читав писань зі східних традицій. Читав без розбору, що траплялося, потім трохи звужив діапазон, почав читати те, що давало більше натхнення, думок, завдяки чому останні стали трохи глибшими. І знання десь накопичувалися, наповнювали розум, як кава чашу. Настає час, коли інформація наповнює ум до країв... Певний час вона там трансформується, переарується, структурується. Коли чашка повна – напій треба вилити або випити. Отак і з умом! Він наповнюється й по-

требує реалізації, розмов чи написання, що я й почав робити. Більш-менш регулярно пишу з 2016 року. І ось та інформація, якою наповнювався, мов кава чашка, почала вихлюпуватися у «фб», у тексти для себе, для інших, на загал... Це стало початком моєї історії з книжками. Стиль написання виробився сам. І це також, очевидно, має якийсь зв'язок зі східними писаннями. Я не задумувався над змістом, обсягом... Писав, бо було бажання... Певними думками ділюся зі студентами, колегами, у соціальних мережах. Притому одні міркування йдуть «на загал», а інші – «у приват». Пишу тільки тоді, коли хочеться. Очевидно, деколи пишу будь-що, якийсь каламбур, але виходить нестандартно, думую, і цікаво. Принаймні так відчуваю. Іноді сам перечитую свої книжки. Уже назбирав матеріалу на нове видання.

– На завершення: різдвяно-новорічні свята – те, що допомагає нам лишатися людьми навіть в умовах війни. Із якими думками вступили в 2024 рік?

– Насамперед потрібно жити, просто жити й лишатися людьми. Так, війна внесла корективи, ускладнила все, і, до речі, моя четверта книжка – думки про війну. Якщо кожен із нас виконуватиме свої обов'язки належно там, де є, тоді життя облаштується. Потихеньку налагодиться, відшліфується. Якщо прибиральник добре працює, то навколо – чистота. Президент на своєму місці – порядок у державі. Поліцейський виконує обов'язки відповідно й вимагає однакового дотримання законів усіма – порядок у правоохоронній і правозастосовній сферах. Не давай хабаря, не бери його – і не буде корупції... Життя напрощуд просте, якщо не ускладнювати його. Варто сіяти тільки те, у чому є потреба, для чого тебе покликано сюди, на Землю. Не працюй за іншого, працюй за себе, але працюй хоч би 80 відсотків часу для інших, а лише 20 – на своє благо... Тільки той, хто посіяв «пшеницю», може зібрати її... Той, хто посіяв «бурю» – пожинатиме «вітер». Дякую, що запросили. Вітаю з Новим роком, бажаю Україні Перемоги й Миру! Із повагою до всіх!

Володимир Тарасюк, «Погляд».

Наталія Король отримала престижну премію!

Вітаємо кандидатку хімічних наук, доцентку кафедри органічної хімії Наталію Король з отриманням престижної міжнародної премії L'Oreal – UNESCO «Для жінок у науці» у номінації «Молода вчена». Таке нагородження в Україні організують уже п'ятий рік поспіль. Воно є частиною глобальної програми «L'Oreal – UNESCO», яка цього-

річ відзначає 25-річчя.

Із самого запровадження ініціативи «Для жінок у науці» у 1998 році понад 4100 талановитих молодих жінок-науковиць, серед яких кандидатки наук та аспірантки, здобули визнання й підтримку в 110 країнах, а п'ятеро отримали Нобелівську премію.

Вітаємо Наталію Іванівну й бажаємо плідної роботи, нових успіхів у науковій діяльності! **Софія Сливка, студентка відділення журналістики.**

Капали воском, ходили змієюю, кусали калиту...

Незважаючи на всі жахи, які відбуваються у світі, існує в ньому й прекрасне – любов. І вона врятує наш світ.

Андріївські вечорниці – чудова можливість для тих, хто не має пари, знайти її саме на такому заході. Дівчата з філологічного факультету ворожили на своїх майбутніх наречених за допомогою традиційних Андріївських забав: капали воском у воду, щоб визначити, яким буде чоловік; ходили змієюю від лави до вхідних дверей, щоб дізнатися, хто перша вий-

Ой, Андрію, даруй нам надію!

де заміж. На філологічному є й хлопці, котрі спробували знайти собі дівчину, кусаючи калиту, дістаючи перстень із води, не намочивши носа.

Андріївські вечорниці провели студентки 1–3 курсів. Авторкою сценарію стала професорка кафедри української літератури Оксана Тиховська, а допомагала в організації заступниця декана філологічного факультету Марта Демчик. **Максим Галашко, студент відділення журналістики.**

Відомий дослідник угорської історії Професору Якову Штернбергу було б 100 років

Хто вчився на історичному факультеті Ужгородського державного університету в 60–80 роках минулого століття, той пригадає викладача, доцента й професора Я.Штернберга. Для багатьох студентів Яків Ісакович був улюбленим викладачем (зокрема й для авторів статті): до вихованців ставився по-батьківськи. Його пам'ятають справжнім інтелігентом, досконалим знавцем історії, джерелознавцем. Ювілей історика та педагога спонукав нас сказати про свого Вчителя докладніше.

Почнемо з того, що Я.Штернберг народився 10 січня 1924 року в місті Великий Варадін у Північній Трансильванії (тепер м. Орадея в Румунії). Там закінчив початкову школу, навчався в гімназії. У 1940-ому Яків разом із трьома братами й сестрою переїздить у молдавське село Бендери. Невдовзі отримують радянське громадянство. Яків закінчує десятий клас вечірньої школи. Після початку німецько-радянської війни брати й сестра евакуюються спочатку в Краснодарський край, потім до Киргизії. А герой нашої публікації трудиться в колгоспі, машинно-тракторній станції, на будівництві. Праця була важкою, але юнак мріяв про подальше навчання. У березні 1944 р. стає студентом історичного факультету Кишинівського педагогічного інституту (який був евакуйований у місто Бугуруслан Чкаловської області), а з третього курсу продовжує навчання в Ленінградському державному університеті.

Після здобуття фаху історика (у 1949 році) Якова Ісаковича

направляють на викладацьку роботу в Ужгородський університет. Тут трудився старшим лаборантом, викладачем, старшим викладачем, доцентом, професором, старшим науковим співробітником. Полюбив Закарпаття, його жителів щирою душею. Приїхав сюди разом із дружиною Лідією Михайлівною та двома синами-близнюками Андрієм та Іллею. Тут у 1965 році народилася донька Вероніка. Історик наполегливо працював, зростає науково, педагогічно й методично. Захистив кандидатську, докторську дисертації. Йому було присвоєно вчені звання доцента, професора. Ім'я стало відомим не тільки в Радянському Союзі, а й у Європі. Помер 12 лютого 1994 року, перебуваючи на лікуванні в Будапешті. Знайшов вічний спокій на цвинтарі «Барвінокш» (с. Барвінок Ужгородського району).

Характеристику здобутків ученого почнемо з наукових досягнень колеги. До речі, останній бібліографічний покажчик «Професор Штернберг Яків Ісакович» (Ужгород, 1994) зафіксував понад 400 публікацій. Працюючи в нашому університеті, досліджував визвольну війну угорського народу проти Габсбургів 1703–1711 років під керівництвом Ференца II Ракоці. Висвітлив основні етапи цієї боротьби, зокрема й на Закарпатті. У червні 1956 р. на вченій раді Інституту історії Академії наук Української РСР успішно захистив кандидатську дисертацію. До цієї теми дослідник повертався неодноразово, зокрема був автором ґрунтовних розділів у таких колективних працях, як «Очерки новой и новейшей истории Венгрии» (1963) та першого тому «История Венгрии» (1971).

Здолавши одну наукову вершину, Яків Ісакович замахнувся на іншу: почав інтенсивно досліджувати проблему суспільних та культурних зв'язків між Угорщиною й Росією в другій половині XIX – на початку XX ст. Учений багато часу провів у радянських і угорських архівах. Опрацювавши вагомий кількість джерел та наукової літератури, історик дійшов висновку, що співробітництво було плідним, а найбільшу роль у цьому процесі відігра-

вала насамперед інтелігенція.

На момент захисту докторської дисертації автор мав 35 наукових публікацій (зокрема в зарубіжних виданнях). Сам захист відбувся 19 лютого 1970 року на засіданні вченої ради історичного факультету Ленінградського державного педагогічного інституту імені Олександра Герцена. Звання доктора історичних наук здобув аж у 1973 р. Як уважав дослідник, він написав об'єктивну рецензію на монографію московського колеги, якому це дуже не сподобалося, і той потім вставляв палиці в колеса колеги з Ужгорода. Ось так буває в житті.

Чимало увагу Яків Ісакович приділяв біографістиці. Писав про Шандора Петефі, Мора Йокаї, Лео Франкеля, Міхая Зічі, Шандора Телекі, Оскара Ашбота, Белу Бартока, Йожефа Гвадані, Лайоша Кошута, Миколу Гоголя, Григорія Сковороду, Івана Франка, Тараса Шевченка та інших.

Відзначимо той факт, що старший колега зробив вагомий внесок і до крайової історіографії. Найбільше публікацій присвячено висвітленню теми «Закарпаття в період війни 1703–1711 років» (формування народного ополчення, перші битви куруці, захоплення повсталими Ужгородського замку, дипломатичні переговори Ференца II Ракоці в Ужгороді, селянські командири, роль Міклоша Берчені у війні, розправа над учасниками антигабсбургського руху тощо). Історик досліджував і селянські рухи в Мараморщині 1784-ого. А ще чимало уваги приділив подіям 1848–1849 рр. у нашому краї. Зокрема, щодо скасування кріпосного права в Угорському королівстві 18 березня 1848 року.

Я.Штернберг вивчав і життєвий шлях та наукові здобутки закарпатців: Андрія Бачинського, Юрія Гуци-Венеліна, Івана Орлая, Петра Людія, Андрія Дешка, Василя Довговича, Олександра Духновича, Михайла Лучкая, Юрія Жатковича, Андрія Шаша й інших. У колективній праці «Історія міст і сіл Української РСР: Закарпатська область» (1969, 1982) уміщено авторські нариси про Чоп і Вишково. В останні роки життя розкривав трагічні сторінки закарпатських євреїв у роки Другої світової війни. (До речі, родина Якова

Ісаковича, яка залишилася у Великому Варадіні, загинула). А ще колега дуже багато зробив стосовно дослідження геральдики, емблематики та сфрагістики нашого краю.

Доробок ученого найповніше представлений у п'яти монографіях (три написані угорською мовою): «Дороги і зустрічі» (1971), «Шляхи, зустрічі, люди» (1974), «Мир поезії і дружби» (1979), «Спадщина минулих століть» (1981), «Василь Довгович – зачинатель досліджень угорсько-українських та угорсько-російських лексичних сходжень» (2003; у співавторстві). Приємно констатувати той факт, що більшість висновків ученого пройшли випробування часом і продовжують зберігати наукову та пізнавальну цінність.

Як уже йшлося на початку публікації, Яків Ісакович залишився в пам'яті багатьох тисяч випускників історичного факультету УжДУ й багатьох колег як чудовий педагог і методист. За 40 років роботи у вишій постійно працював над підвищенням свого фахового рівня: читав багато педагогічної літератури (знав іноземні мови, зокрема румунську, угорську), брав на озброєння елементи передового педагогічного досвіду, апробував його у своїй практичній роботі, закріплював те, що найбільше підходило. У педагога було гостро розвинене почуття професійної гідності й самоповаги. Тому до кожної зустрічі зі студентами завжди підходив відповідально.

Я.Штернберг викладав такі нормативні курси, як «Вступ до спеціальності», «Нова історія», «Нова історія країн Азії та Африки», а також спецкурси: «Історія Угорщини», «Історія та культура Франції»... Вирізнявся ерудицією. Не тільки бездоганно знав фактичний матеріал, а й умів донести його до студентів. Найскладніші питання міг подати доступно. Читаючи лекцію чи проводячи семінарське заняття, керуючи роботою гуртка або музейно-архівною практикою, завжди намагався довести тезу: історія – надзвичайно цікава й захоплива наука, у яку не можна не закохатися. І сам завжди служив ідеалом вірності музи Клію.

Крім того, наш викладач чи-

мало уваги приділяв навчально-методичній роботі. Зокрема, був автором і співавтором багатьох розробок, серед них – і посібників та підручників. Із-поміж останніх необхідно виокремити «Історію Угорщини» (1989), написану для вчителів та учнів угорськомовних шкіл України. Заслугує добрих слів і методика проведення Яковом Ісаковичем консультацій, прийняття заліків та іспитів, керівництво написанням рефератів, курсових, дипломних робіт. Дбав також про підготовку науково-педагогічних кадрів, працюючи з аспірантами. Відрадно зазначити, що наставник завжди слугував прикладом для вихованців у ставленні до своїх обов'язків.

Чимало уваги історик приділяв громадській роботі, яка мала багатогранний характер, була результативною. Науковця обирали членом Гунгарологічної ради СРСР, Всесвітнього союзу угорських істориків, Товариства з вивчення спадщини Шандора Петефі при Академії наук Угорщини, Товариства культури угорців Закарпаття тощо. Деякий час очолював бібліотечну раду Ужгородського університету. І завжди до своїх обов'язків ставився сумлінно.

Багаторічною й добросовісною працею в царинах історії та педагогіки, а також у громадській роботі професор Я.Штернберг здобув заслужене визнання в науковому світі. Був нагороджений угорським орденом Червоної Зірки (1989) та пам'ятною медаллю імені Яноша Лотца (1991). Праці діяча добре знають. На них покликаються сучасні гунгарологи. Ім'я вченого можна знайти в солідних історичних енциклопедіях. Є його вулиця в обласному центрі, а нещодавно (у листопаді 2023 року) у Центрі гунгарології, де Яків Ісакович працював у 1989–1990 роках, відкрито меморіальну дошку. Про нинішнього ювіляра свято бережуть добру пам'ять не тільки колеги, а й численні вихованці, котрим педагог віддав частинку свого серця. А добра пам'ять – найвища нагорода, про яку може мріяти людина. Наш Учитель, безперечно, цього заслужив.

Іван Мандрик, доктор історичних наук.
Микола Олашин, кандидат історичних наук.

Дві життєві п'ятірки директора студмістечка

Чуйність до студентів живиться відповідальністю перед батьками. Уміння «читати» людей – додаткова суперсила. Ідеальне підґрунтя для суттєвих змін у житті студмістечка. Василь Кепич обіймає посаду директора студмістечка УжНУ з 2015 року. А в січні святкуватиме свої 55. Недарма п'ятірки фігурують, бо звук усі справи доводити до кінця.

– Студенти знають Вас як відкрити до комунікації людину. Проте інформації в інтернеті про Вас мало. Як доля привела в студмістечко?

– Народився в Ужгороді, батьки з Перечинщини. У 2013 році пішов з органів внутрішніх справ на пенсію. Улаштувався в УжНУ, у відділ із боротьби з корупцією. Пропрацював рік. Не дуже подобалося. До того 20 років трудився в правоохоронних органах. Перенасичився подібною роботою. Проректор Ігор Король запропонував очолити підрозділ студмістечка. Хотіли людину з іншим поглядом. Так із квітня 2015 почав обіймати посаду директора студмістечка УжНУ.

– Закінчували альма-матер?

– Львівський державний університет внутрішніх справ. Хоч спершу вступав на юридичний факультет в УжНУ. Довчився до середини 2 курсу. Потім через роботу та сімейні обставини довелося взяти академічну відпустку. Працював на той час в Ужгороді, в Управлінні. Мав якимось відраження до Львова. І переманили в університет внутрішніх справ. Направду, не люблю виїжджати за межі Закарпаття. Свого часу пропонували роботу в Києві – у Міністерстві внутрішніх справ. Відмовився, навіть не розглядаючи пропозицію.

– Як вливалися в ужнівський колектив?

– Під час першого знайомства з працівниками одразу розповів, як хочу побудувати роботу. Тоді приступив до співпраці зі студентами. Цікавив їхній побут. На той час у гуртожитках дуже порушували внутрішній порядок. Розумів, що і як можна змінити. Зустрічався зі студентами, студентськими радами, профспілками, старостами, активом гуртожитків.

– На ці зустрічі потрібно чимало часу... А як минає Ваш робочий день?

– Щодня з 9:00 до 10:30 перебуваю в гуртожитку № 1 для того, щоб хтось міг прийти на прийом, принести пропозицію чи скаргу за потреби. Потім «катаюся» між гур-

тожитками й ректоратом, щоб комунікувати з працівниками, бачити реальну картину. А ще хочу полегшити роботу комендантам, аби не ходили до мене «збирати» підписи.

– Багато скаржаться?

– Буває, що ніхто не приходить, а буває, за день декілька людей. Залежить від періоду. Звертаються з проханням покращити умови проживання. Або не зійшлися характером у побуті, хочуть переселитися. Коменданти це не вітають, та й не дуже дозволено, бо ордер виписується на певну кімнату на рік. Змінити це – додаткові клопоти. Проте з'ясовую в самих студентів, чому не можуть ужитися.

– Розмови допомагають?

– Колись один хлопець із профспілки сказав: «Ви виселяєте студента, а ми маємо його захищати». А цей юнак порушував усі порядки, зокрема зловживав алкоголем, палив у кімнаті. Кажу: «Добре. Захищаєте права студента, бо ви профспілка, але я захищаю всіх інших, хто потерпає від нього». Тому вникаю в кожну ситуацію перед тим, як прийняти те чи інше рішення.

– Подібне вимагає багато ресурсів. Що дається найважче в професії?

– Організувати кращі умо-

ви проживання – капітальні чи поточні ремонти. До 2015 року капітальних ремонтів, особливо щодо системи опалення, каналізації та водопостачання не було. Гуртожиток № 4 здали в експлуатацію ще в 1974-ому. Із того часу все прогнило, тому в кімнатах є значна сирість. Скільки б батьки не робили косметичні ремонти – марна трата коштів і часу. Тому цю проблему доносив ректорату.

– На Вашу думку, чому так довго ніхто не займався ремонтами?

– Не було достатньої ініціативи... Коли прийшов на посаду, провів, щоб підтримали мене у фінансуванні та кадрах. Підтримали, наскільки було можливо. Студмістечко – важливе. Це – житловий фонд університету.

– Яким був би УжНУ без студмістечка?

– Не таким популярним... Люди не приїжджали б сюди. Або навчалися б лише місцеві. У гуртожитках проживає багато студентів з інших областей.

– І чимало ВПО через бойові дії в Україні...

– Із початку війни через студмістечко пройшло 4000 внутрішньо переміщених осіб. На сьогодні 342 досі проживають у нас. Це – вразливі категорії й

ті, хто не має куди повернутися, чий населені пункти знищені або під окупацією. Із Луганської, Донецької, Харківської областей. Ще є із Сум, Чернівців, Запоріжжя, Миколаєва, Херсона.

– Питання доступності гуртожитків для осіб з інвалідністю актуалізувалося. Наскільки гуртожитки адаптовані?

– До нас почали звертатися різні благодійні фонди з метою допомогти. Запропонував зробити один блок для проживання людей з інвалідністю. Реалізували спеціальний ремонт – розширені двері, адаптований душ. Закупимо скоро туди й меблі. У процесі ремонту – ще два блоки. У гуртожитках № 2 та № 3 теж підготували такі кімнати. Нещодавно з моєї ініціативи зробили пандуси для входу в гуртожиток № 4 та № 5. Поставили там камеру й кнопку для виклику охорони. Сподіваємося, війна скоро завершиться. Люди повернуться додому. А кімнати все ж залишаться. Там зможуть проживати студенти, які пересуваються на візку.

– Із чим іде студмістечко в новий рік?

– З оновленням у вигляді ремонтів. Ми – чи не єдиний виш в Україні, якому під час війни погодили ремонт. Закінчили роботи з фасадом для гуртожитку № 4. Зробили ремонт у бібліотеці: замінили підлогу. Ще в процесі – оновлення систем водопостачання, опалення, сантехнічні роботи. У гуртожитку № 3 зробили ремонт на першому поверсі. Підготували 8 кімнат для людей з інвалідністю, зробили пандус. Там проживають 50 на 50 % студентів та ВПО. Зробили на 2 поверсі душову, кухню, санвузли. Відкрили дитячий простір – велику ігрову кімнату. Капітальні ремонти продовжуємо в гуртожитку № 1 – він найстаріший і найменший за кількістю проживання – до 300 студентів та ВПО. У № 2 та № 3 – понад 400 осіб. У № 4 перевищує 1200. Із цим і йдемо в 2024-ий...

– Багато змін відбулося завдяки фондам, керівництву, Вашій ініціативі. Студенти щось пропонують?

– Бувало. Так відкрили студентський простір «Аура Академіка». У планах – реалізація молодіжного коворкінгу. Звільнили для цього величезне приміщення – книгосховище на 140 квадратів. Ще плануємо

зробити спортзал на першому поверсі. На 43 000 грн закупили спортивного інвентарю. У гуртожитку № 2 поставили тенісний стіл. Використали каркас із попереднього столу. Я додатково залучив спонсорів на закупівлю матеріалу для нового. Столяр гуртожитку № 2 самостійно зробив новий тенісний стіл. Побачили студенти із сусіднього гуртожитку, приходили сюди, але виникли конфлікти. Зробили тоді так само й для них. Є плани на приміщення магазину біля гуртожитку № 4. Там могли б збиратися всі студенти, щоб не виникали конфлікти з охороною.

– А як щодо мотивації? Що тримає на цій посаді?

– Азарт. Бажання щось робити на благо університету. Відповідальність перед батьками – вони мені довірили своїх дітей. Ще хочу покращити стан студмістечка. Скільки фізично вистачить сил. Якщо досі щось не зробив, часто це просто не в моїх силах. Багато перешкодила війна. У мене дочка вступила до УжНУ торік. У всіх студентах бачу свою дитину. Тому прагну створити кращі умови. Я не вихователь, але половина роботи стосується психологічного плану. Бувало, телефонують батьки вночі. У студентки почалася депресія. Звикла бути вдома, спати у своєму ліжку. Я приїхав о першій ночі, а вона з подушкою стоїть у коридорі. Плаче... Питаю, що трапилося. Каже: ось усе, що залишилося з дому, – подушка, яка нагадує моє ліжко, батьків. Заспокоював. Двічі потім ще зустрічалися, говорили. Доводиться бути чуйним. Хоч я не розраховував на це. Думав: буду директором, вирішуватиму серйозні питання. Доводиться працювати над стосунками, зокрема. Мирити, навчати. Я б перестав себе поважати, якби не допоміг.

Р. С. Мирити й навчати. Слухати й чути. Зовсім не складний алгоритм, який допомагає керувати найжвавішим організмом нашого університету – студмістечком альма-матер. Вітаємо директора, бажаємо й надалі бути тим, кому можна зателефонувати о 01:00 із проблемою... Тільки не зловживайте цим!).
Тетяна Лесюк,
магістерка, випускниця відділення журналістики.

Новий рік по-студентськи

Новий рік є одним із найпопулярніших календарних свят. Його зустрічають як із сім'єю, так і в колі друзів – усе залежить від уподобань людини. Багато родин збираються за столом, разом готують страви, обмінюються подарунками.

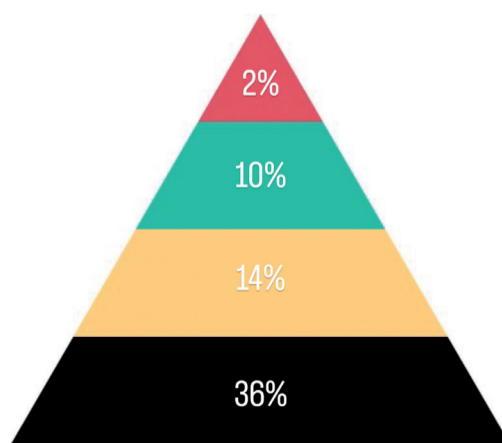
З іншого боку, чимало молоді влаштовує вечірки з компанією. Хтось весело зустрічає Новий рік у різних місцях і з безліччо спогадів. Хоч війна внесла корективи, та все ж свята хотілося! Бодай в урізаному вигляді.

Першокурсники відділення журналістики провели опитування в одній із соціальних мереж про те, як студенти люблять святкувати Новий рік. Участь узяло близько 200 осіб. Респонденти могли обрати

одну відповідь із-поміж запропонованих варіантів. Їх було шість.

1. У сімейному колі.
2. Із друзями.
3. У новій країні.
4. Із новими людьми на вечірці.
5. На самоті.
6. Із коханою людиною.

Статистика показала, що найчастіше (36 %) студенти святкують Новий рік «у сімейному колі» і «з друзями». 14 відсотків обирають варіант «на самоті», а 10 % – удвох – «із коханою людиною». Найменше (2 %) студенти люблять зустріча-

ти Новий рік, можливо, як це не дивно, «у новій країні» та «з новими людьми на вечірці».

За інформацією студентів 1 курсу відділення журналістики.

Василю Левкуличу – 45 років!

Наприкінці грудня 45-річчя зустрів В.Левкулич, доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії.

Василь Васильович народився в Ужгороді, у нашому університеті здобув вищу освіту (на юридичному факультеті), згодом навчався в аспірантурі, захистив кандидатську, став доцентом, а з 2015 року – на посаді завідувача кафедри. Позаторік став доктором філософських наук. Є автором понад 100 наукових та навчально-методичних праць. Має нагороди від Управління освіти і науки ОДА, Міністерства освіти і науки України.

Із нагоди знакової дати народження вітаємо Василя Васильовича! Бажаємо міцного здоров'я й подальших успіхів

на освітньо-науковій ниві!
Катерина Жеребак,
студентка відділення журналістики.

«Есе про все»: восьма версія

Що вам відразу спадає на думку? Художньо-публіцистичний твір із використанням епітетів, метафор чи інших мовностилістичних засобів? Для філологічного (і не тільки!) факультету все простіше: уже в назві відображена суть заходу. Студенти-журналісти, а також охочі з інших спеціальностей написали есе та взяли участь у конкурсі, уже восьмому за ліком.

Звичайно, через події в Україні більшість творів пов'язані з війною, проте все ж дехто на папері зміг передати власні почуття й багаторічні роздуми й з інших тем.

Оцінювали есе Юрій Бідзіля, декан філологічного факультету; Євген Соломін, завідувач кафедри журналістики; та Володимир Тарасюк, головний редактор газети «Погляд», який, власне, і започаткував конкурс.

Особливістю цьогорічних публіцистичних змагань було те, що студенти подали рекордну кількість робіт – 29! Отож спочатку довелося проводити півфінальний відбір, у якому тексти оцінювали випускники відділення журналістики. У такий спосіб до

фіналу ввійшло 13 робіт. Їх автори зачитували, коротко розповідали про ідею створення, відтак журі виносило вердикт. Перед оголошенням результатів Юрій Михайлович заінтригував: «Ми з колегами вирішили, що на третьому місці будуть дві призерки». Це стало несподіванкою й помітно пожвавило інтерес присутніх, адже з'явився додатковий шанс перемогти.

Отож третє місце – у другокурсниць-журналісток Тетяни Тарасюк (робота під назвою «Чапів») і Марії Чайбинець («Повітряна куля надії»). «Срібло» – у другокурсниці юридичного факультету Тетяни Тулейбич («Лист кривавої війни»). Перше місце, на диво для всіх, посіла рекламістка (1 курс) Ярослава Чемеренко з «Коробкою сірників». Переможниця зазначила: «Я не сподівалася на перше місце, адже, прослуховуючи есе інших дівчат, зрозуміла, що вони – потужні конкурентки й у мене невеликий шанс на перемогу. Узагалі я люблю писати про щось незвичайне. Та й про звичайне – також. Участь у цьому конкурсі підтверджує те, що

Фото Нікіти Лісовця

творчість – точно моє вподобання. Прагну його вдосконалити. Тому якщо подібні конкурси будуть організовувати ще – я вже в черзі на участь!» Задоволена результатом і срібна призерка Т.Тулейбич: «Рада долучитися до

конкурсу. Для мене це – новий досвід, а нинішній результат додаватиме впевненості в подальших пробах пера!»

На завершення конкурсу члени журі дали поради учасникам щодо творчого вдосконалення

та нагородили переможців солодкими й іншими призами від Пресклубу молодого журналіста «Медіаперспективи».

Максим Костик,
студент
відділення журналістики.

Архівіст. Історик. Краєзнавець

До 100-річчя від дня народження Степана Пруниці

Із цією особистістю мене познайомив відомий історик Омелян Довганич. Однак знайомство тривало недовго, приблизно сім років. Але й того часу було достатньо, щоб зрозуміти, наскільки людина інтелігентна, розумна, закохана в історію Срібної землі. Йдеться про учасника Другої світової війни, справжнього науковця, педагога, краєзнавця Степана Пруниці. І ось у січні – 100-річний ювілей історика. Тож хочеться розповісти про колегу докладніше.

Народився 7 січня 1924 року в мальовничому селі Велятино (тепер Хустського району Закарпатської області) у багатодітній родині. Батько працював на різних роботах, навіть шукав долі в далекій Канаді, але безрезультатно. Незважаючи на скрутне матеріальне становище, юнак закінчив сім класів народної школи в рідному селі й Хустську гімназію.

Із листопада 1944 й до серпня 1945 рр. наш колега воював у складі чехословацького армійського корпусу під командуванням генерала Людвіка Свободи. До речі, в армію пішов добровольцем. Після навчання на курсах молодших командирів чотар (старший сержант) був мінометником третьої чехословацької піхотної бригади. Воював дуже добре, про що свідчить орден Вітчизняної війни II ступеня.

Після демобілізації став студентом лісоінженерного факультету Празького університету. Одержав кімнату в гуртожитку, мав стипендію. Як кажуть: живи й радий. Однак так не сталося. Дізнався, що в Ужгороді відкрито університет, і поїхав до обласного центру. У 1946–1951 роках навчався на історичному факультеті. Був спраглим знань, тому не тільки успішно опановував навчальну програму, а й деякий час працював науковим співробітником Закарпатсько-

го обласного державного архіву. Добре виконував службові обов'язки, і це значною мірою вирішило майбутню долю. Після закінчення університету й отримання диплома історика мав намір працювати в архів старшим науковим співробітником, деякий час був очільником. У 1956–1957 рр. – знову старший науковий співробітник ДАЗО. Уважається, саме робота в архіві дозволила досліднику ґрунтовно познайомитись із джерелами минулого краю й дала запал майбутнім краєзнавчим студіям.

Із березня до листопада 1953-ого С.Пруниця – лектор Ужгородського міського комітету Компартії України. Зрозуміло, ця робота не подобалась. І в грудні того ж року став аспірантом (одним із перших) кафедри народів СРСР. Писав дисертацію про робітничий клас Закарпаття в першій половині 1930-их. За уважу: кандидатську писав доволі довго, майже 18 років. Причина – дуже багато роботи, від якої наш герой не звик відмовлятися. Наполегливо трудився в архівах, передусім – у ДАЗО. Крім того, шукав інформацію у фондах Державного Центрального архіву Чехословаччини. Використав опубліковані документи й статистичні матеріали. На основі опрацьованих джерел та наукової літератури розкрив такі питання, як соціально-економічний, політичний розвиток Закарпаття, участь робітників у визволенні краю, чисельність і структура робітників області, їхня роль у боротьбі місцевого населення за свої права тощо.

Із результатами наукових пошуків виступав на конференціях, публікував повідомлення, статті, рецензії. До речі, в авторефераті кандидатської дисертації зафіксовано 15 публікацій. Тому в грудні 1971 р. на засіданні вченої ради Інституту історії АН УРСР аспірант

успішно захистив кандидатську «Робітничий клас Закарпатської України, його роль і місце у революційно-визвольній боротьбі трудящих (1930–1934 рр.)». Захист засвідчив появу нового перспективного історика.

Після роботи в архіві працював лектором-методистом Закарпатського обласного товариства «Знання» (1957–1958). Потім перебував на партійній роботі в обкомі компартії України (1958–1960): інструктор, лектор, керівник лекторської групи.

Згодом трудився в академічних установах: молодшим, згодом старшим науковим співробітником Ужгородського відділу Інституту історії АН УРСР (1970–1978); старшим науковим співробітником Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН Українських РСР (1978–1997). Тут пропрацював до смерті, яка настала 10 грудня 1997 року. Вічний спочинок знайшов на цвинтарі «Кальварія».

Колега – відомий науковець, автор кількох монографій, переважно з історії Закарпаття. Написав одноосібно чи в співавторстві такі праці: «Боротьба за перемогу пролетарського інтернаціоналізму в чехословацькому робітничому русі (1918–1938 рр.)» (1974), «Соціалістична Чехословаччина» (1976), «Імені комуніста Локоти: [Історія Великобичківського лісохімічного комбінату]» (1977), «Першотравень на Закарпатті» (1979), «Нариси історії Закарпатської обласної партійної організації» (1980), «Червоний сенатор»: [Про І.П.Локоту] (1984). Зрозуміло, що не все з наукової спадщини історика витримало випробування часом. Але введення в науковий обіг архівних джерел зберігає свою цінність.

Колега зробив вагомий внесок у краєзнавство. Відзначу його роль у підготовці двох томів «Історії міст і сіл Української РСР: Закарпатська область» (Київ,

1969; 1982). До речі, член-кореспондент НАН України Ірина Мельникова колись сказала, що підготовка вищезгаданих видань «тягне» на докторську дисертацію. С.Пруниця не тільки підготував до друку видання, а й написав (одноосібно чи в співавторстві) нариси про Закарпатську область, села Береги, Невицьке, Нижні Ворота, Перечин, Середне. Тут у пригоді стали знання чеської, словацької та угорської мов. У нарисах розкрилися здібності вченого як дослідника-краєзнавця.

Степан Юрійович відомий і як педагог. У 1967–1970 і 1989–1990 роках працював старшим викладачем спочатку на кафедрі наукового комунізму (тепер кафедра політології і державного управління), потім на кафедрі нової і новітньої історії нашого вишу. Викладав спецкурс та керував музейно-архівною практикою. Вирізнявся добрим знанням фактичного матеріалу, умінням пояснити складні питання світового робітничого руху, проблеми переорієнтації, зважав на вікові особливості студентів, поважав їх, наводив приклади із життя. І молодь любила свого викладача.

Заважу: в останні роки був відповідальним секретарем редакції з підготовки документального видання «Звід пам'яток історії та культури Закарпатської області». (Після смерті справу продовжив історик Степан Пеняк). С.Пруниця наголошував: радянська влада не скористалася позитивним досвідом часів Австро-Угорщини та Чехословаччини. Навіть вороже поставилася до цього надбання з ідеологічних питань. На думку автора, причина в тому, що владні посади переважно обіймали приїжджі, котрі не знали (і не хотіли знати) минуле нашого краю. Ситуація, що склалася стосовно охорони, збереження пам'яток на початок

1990-их років, досягла критичної межі. Як зауважував дослідник, сучасному поколінню треба думати, які духовні й матеріальні скарби зможе передати наступним поколінням. І це дійсно так.

Багаторічна та сумлінна праця Степана Юрійовича була відзначена. Я вже згадував про орден Вітчизняної війни II ступеня. Крім того, герой цієї публікації нагороджений ювілейними медалями «Двадцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні» (1965) та «За доблесну працю» (1980), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1968), Почесною грамотою Закарпатської обласної ради (1995). Ще в березні 1982 року отримав Почесну відзнаку першого ступеня Союзу чехословацько-радянської дружби «За визначну і заслужену працю». Сам був скромним, інтелігентним, делікатним.

Минуло понад 27 років із того часу, як зупинилося натружене серце старшого колеги. За час, що минув, ми краще бачимо той внесок у розвиток науки, музеєзнавства, краєзнавства, педагогіки... А найголовніше – пам'ять про науковця жива. Віримо, так буде й далі.

Микола Олашин,
кандидат історичних наук.

Ужнівці перемагають у конкурсах!

У 2023 році в Конкурсі проектів фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих учених (від Міністерства освіти і науки України) перемогли три колективи УжНУ. Зокрема, із проектами:

«Захист інформаційної безпеки при управлінні проектами міжнародного співробітництва на засадах гарантування національної безпеки України» (керівник Оксана Мулеса та автори: Аліна Гусь, Андрій Матей,

Марія Менджул, Інна Поліщук, Павло Федорка, Юлія Фетько);

«Технологічні та екологічно безпечні тверді електроліти як матеріали для відновлюваних джерел енергії» (керівник Артем Погодін і автори: Тетяна Бабука, Юлія Жукова, Ірина Шендер);

«Органічно-мінеральні композиції на основі біовугілля та гетероциклічних солей, як інноваційні агрохімічні засоби» (керівник Микола Кут і автори: Наталія Король, Діана Кут, Тамара Мелешко, Олександра Паллар).

Вітаємо переможців!

Студентки філфаку (спеціальність «Українська мова і література та англійська мова і література») Христина Ігнат та Іванна Кельман перемогли на Всеукраїнському конкурсі наукових робіт імені Олександра Яременка «Проблеми молодіжної та сімейної політики».

Усього було три етапи, перший із яких – реєстрація робіт.

Мета конкурсу – розвиток потенціалу талановитої молоді, підтримка наукової та творчої діяльності зацікавлених осіб.

Нагородження лауреатів повинно відбутися в цьому місяці. Вітаємо наших талановитих дівчат із вагомим досягненням!

Катерина Жеребак,

студентка відділення журналістики.

До уваги викладачів, інших працівників та студентів альма-матер!

У нашому університеті відбудують самодіяльний ансамбль пісні й танцю «Шокова косиця».

Запрошуємо всіх охочих реалізувати творчий пісенний, хореографічний та режисерський таланти, поповнювати ряди самобутнього мистецького колективу. Участь у ньому

буде оплачуватися за професійними критеріями.

Із повагою

Василь Воробець.

Звертатися:

+380509751959. Viber,

WhatsApp: +380974232340.

Telegram:

@Richka13; e-mail:

vorobets200@gmail.com.

«Таємний Санта»

дійшов. Анастасія додала: була втішена результатом, оскільки отримала саме те, що хотіла.

Враженнями поділився й Олександр Хромеї: «Мені дуже сподобалося! Це весело й загадково, адже ні ти, ні той, кому ти даруєш, не знаєте, що подарувати, і потрібно якимось чином дізнатися про інтереси одне одного. Така ініціатива зближує колектив. Я б хотів, щоб і наступного року ми повторили це».

«Я вважаю що «Таємний Санта» – цікава ідея, яка допомогла принаймні моїй групі більше дізнатися одне про одного, про інтереси, хобі, уподобання. Чи б хотіла я взяти участь наступного року? Звісно, що так! Це захопливо: дарувати й приймати подарунки від людей, із котрими хочеш мати більше спільного. 2023 року «Таємний Санта» створив особливу атмосферу новорічних свят, і я б із радістю повторила гру. Єдина проблема: не всі хотіли долучитися. Однак, звісно, то особисте рішення кожного. А чим більше людей – тим цікавіше», – розповіла Анастасія Матлак.

Галина Головка додала: «Я приємно вражена таким форматом. Отримувати щось від таємного гравця – весело й цікаво. Сподіваюся, наступного року ще раз проведемо гру».

Отож «Таємний Санта» – дійсно захоплива подія. Надіємося, що його наступного року продовжить не тільки вищезгадана група, а й інші студенти УжНУ.

Анастасія Фатула,

студентка відділення журналістики.

«Таємний Санта» – різдвяний анонімний обмін подарунками, який уже давно став традиційним у молодіжних колах. Його можна влаштувати як у великому колективі, так і в маленьких компаніях друзів чи однокурсників. Ініціатива є популярною й серед студентів УжНУ.

Зокрема, «Таємний Санта» був на економічному факультеті. Участь узяли близько 20 студентів. Першокурсниця Анастасія Шманько (спеціальність «Економіка») розповіла, як десь за тиждень до обміну подарунками староста написала в групу й запропонувала зіграти в «Таємного Санту». Усі підтримали ідею. Дівчина підготувала аркуші з іменами та прізвищами одногрупників, адже суть гри в тому, щоб людина, яка отримує подарунок, не знала, від кого він. У групі дедлайном визначили 6 грудня. Кожен подарунок заповнювали й підписали, але ніхто й досі не знає, від кого ж він на-

Як наші хіміки в Румунії ДНК досліджували

У межах проекту під назвою: «HUSKROUA/1901/8.1/0010» студенти всіх спеціальностей ННІХЕ відвідали лабораторію молекулярної біології в Управлінні санітарної ветеринарії та якості харчових продуктів у м. Бая-Маре (Румунія). Здобувачам вищої освіти показали методичні прийоми в процесі виділення ДНК зі зразків та пояснили принцип роботи пристрою визначення кількісного вмісту специфічного ДНК методом полімеразної ланцюгової реакції. Після екскурсії лабораторією студенти долучилися до онлайн-конференції з метою обговорення подальших спільних проектів із румунськими партнерами.

Четвертокурсниця Діана Куля розповіла: «Цікавим був процес дезінфекції приміщень, часта зміна рукавичок і спецодягу, процес мінімізації контакту різних проб між собою й власне дослідником. Це – цінна можливість дізнатися про те, як саме отримують із досліджуваних зразків проби, де теоретично є певний вірус, ДНК чи РНК яко-

го в подальшому аналізують на різних приладах. Принцип роботи одного з них нам пояснили докладно. Загалом цікаво довідатися про специфіку роботи приладів та й узагалі про організацію таких складних процесів».

Магістрантка першого курсу Вікторія Бестрицька мовила: «Якість досліджень та швидкість отримання результатів вражають. Спількування з персоналом, коротке введення в хід роботи, функції приладів і наочний приклад процесу одержання проби зразка дали зрозуміти всю серйозність цього дослідження. Безпека та стерильність створюють відчуття надійності й високого професіоналізму, зважаючи на те, що персонал має справу зі зразками ДНК, які містять небезпечні віруси».

Керівниця групи, заступниця директора ННІХЕ з міжнародної співпраці, доцентка Наталія Король зауважила: «Мета поїздки – насамперед ознайомити студентів із широким арсеналом приладів для кількісного визначення біохімічних та хімічних параметрів зразків. Відвідуван-

ня лабораторії молекулярної біології в Румунії стало важливим етапом у навчальному процесі, надавши учасникам можливість не лише теоретичного, а й практичного ознайомлення з передовими методами досліджень. Участь у проекті «HUSKROUA/1901/8.1/0010» подарувала нашим здобувачам фаху унікальний шанс побудувати партнерські відносини з учасниками з Румунії, оскільки колеги висловили надію на подальший розвиток співпраці й зазначили: результати цієї поїздки, зокрема нові знання та ідеї, будуть використані для майбутніх спільних проектів і наукових розвідок між установами».

Досвід міжнародного обміну та співпраці відкриває студентам УжНУ можливість не тільки здобути нові знання, попрацювати з певними речовинами та приладами, а й налагодити міжнародні зв'язки, які знадобляться в майбутніх наукових дослідженнях та власних проектах.

Софія Сливка,

студентка відділення журналістики.

II Відкритий кубок із волейболу пам'яті Віктора Мартина

Волейбольні ігри, присвячені вшануванню пам'яті Віктора Мартина, цього року відбулися в спортивно-оздоровчому комплексі УжНУ. Там зустрілися чотири команди: «УжНУ-Збірна Закарпатської області», «Мукачеве», «Ужгород» та «Збірна Віктора Мартина».

Благодійні матчі для вшанування пам'яті людини, котра зробила чималий внесок у

розвиток волейболу краю, очолюючи обласну федерацію, відбуваються вже другий рік поспіль. На заході був міський голова Богдан Андрій, який подякував організаторам, учасникам і згадував про добрі якості В.Мартина.

Власне перед грою присутні вшанували пам'ять колеги хвилиною мовчання. Турнір відкрили виступи представниць

черлідінгу. Відтак за свою справу взяли самі волейболісти.

Гравці команди «УжНУ-Збірна Закарпатської області» посіли третє місце. Другим став «Ужгород», а перемогла «Збірна Віктора Мартина», учасниками якої в минулому були його підопічні та близькі друзі.

Максим Костик,

студент відділення журналістики.

Вправа «Слово», радіопакет, газета, Гаррі Поттер, роботодавці...

Вправа «Слово», радіопакет, газета, 5 публікацій, огляд преси... Навчальний раціон для всіх, хто пройшов школу ще геть не досвідченого журналіста, який після виконаних оцих завдань мав своєрідну реінкарнацію в обраній професії. Цьогоріч на відділенні журналістики влаштували публічний захист творчих робіт. Напрацювання перед ровесниками, викладачами та роботодавцями презентували не лише перші курси, а й старші.

Здобувачі фаху готували проекти з радіо- й тележурналістики, медіалінгвістики, масової комунікації, реклами та PR. Ось група, у якій працювала Софія Сливка (1 курс), найшвидше впоралася з радіопакетом: «Називається «Ужгородський вісник»: новини міста, цікаві факти про нього, маршрути обласним центром, розіграш. Найважче було монтувати, бо раніше цього не робила».

Вероніка Межуєва (теж 1 курс) зізналася: найцікавіше було створювати власну газету, а одним із найскладніших завдань виявилася вправа «Слово»: «Кожен обирає певний термін і мав скласти

про це текст, а згодом – озвучити перед аудиторією. Це – неймовірний досвід. У професійному майбутньому важливо вміти говорити до людей, розставляти правильні акценти, зацікавлювати – до прикладу, риторичними запитаннями, окличними реченнями. Слід структуровано подавати повідомлення, уміти комунікувати, коли потрібно, навіть поглядом».

Четвертокурсник Нікіта Лісовець знайшов себе в роботі з відео: «Ми демонстрували проекти з онлайн-журналістики, ще створювали сайти, наповнювали їх авторськими матеріалами, знімали відео, монтували... Ці навички застосовуватимемо в майбутньому в різних напрямках журналістики. Найцікавіший мій проект за цей семестр – змога озвучити уривки з «Гаррі Поттера» із пошуком і виправленням стилістичних помилок».

До подібних заходів на відділенні журналістики долучають потенційних роботодавців – не лише аби познайомити зі студентами як можливими працівниками в майбутньому, а й щоб удосконалити освітню програму,

адже щороку до неї додають щось нове, зокрема дисципліни. Юрій Бідзіля, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету, мовив: «Нам важливо почути, що думають роботодавці, аби вони сказали: «Хотіли б удосконалити це, студентам не вистачає таких знань тощо». Адаже навчальний процес – рухомий, він повинен забезпечувати інтереси соціуму. Власне система освіти потребує вдосконалення з усіх спеціальностей, у журналістиці зокрема, адже вона повинна оперативно реагувати на зміни в нашому суспільстві».

«Цікаві проекти. Студенти створили трішки свята та додали віри в краще», – акцентувала Тетяна Вашаргелі, головна редакторка телеканалу «TV21 Унгвар». А журналістка, SMM-спеціалістка, випускниця відділення Евеліна Гурницька доповнила: «Увесь

цей час було не скучно. І це – добрий показник робіт молоді».

Крім того, Е.Гурницька поділилася роздумами щодо того, чим було б доцільно наповнити освітні програми: «Важливо розвивати персональний бренд, підвищувати свою експертність, щоб мати більший вплив у суспільстві. Ще – більше уваги фокусувати на соціальних мережах, тому що вони змінюються щосекунди, і журналіст, звісно, повинен знати, як із ними працювати. Третій момент – добрий рівень англійської. Далі – менеджмент. Медійники мають уміти дово-

дити справу до кінця. Притому генерувати енергію, уміло розподіляти час. І фінансова грамотність. Бо якщо ти більш-менш у фінансовому балансі, то й робота буде в балансі».

Завершили захід пісню: на мелодію «Одна калина» студенти написали власний текст про враження від навчання й дозволя. А презентовані роботи – портфоліо, із яким спокійно можна йти до роботодавців і вже торувати свій професійний шлях.

Мирослава Гараздій, Володимир Тарасюк, «Погляд».

Благодійний концерт у день ЗСУ в УжНУ... і понад 75 тисяч грн

Дві добрі справи одночасно зробила ГО «Волонтеріат УжНУ»: 6 грудня, у день святого Миколая та в День Збройних сил України, підтримала наших військових і допомогла в реабілітації Марії Татач, у якій виявили пухлину мозку. Після операції дитина потребує дороговартісної реабілітації. Малює, аби розробляти дрібну моторику рук. І завдяки благодійним аукціонам збирає кошти на лікування. У фойє ректорату виставили роботи, уже розпродані онлайн. Збір у такому форматі продовжують. А також доповнили благодійним

концертом. Як повідомила одна з організаторок, представниця ГО Руслана Вовчанська, 50 % коштів, зібраних за вхід на захід, передадуть ЗСУ, іншу половину – на реабілітацію дівчинки.

Колишній борець 63-ої окремої механізованої бригади Ян Брензович активно волонтерить, тому й звернувся до УжНУ, щоб об'єднати зусилля.

Уже лише на початку концерту загальна сума зборів – і онлайн, і в скриньках – понад 75 тисяч гривень.

Мирослава Гараздій, «Погляд».

Іграшки, дощики, гірлянди...

Зима – не лише про холод і постійну темряву з ранку до вечора. Це – також час, коли у вікнах дому (на жаль, через війну не кожного) миготять яскраві ліхтарики, звідусіль чути запах мандаринів, а в голові рояться багато думок: «Що ж купити на подарунок?», «що написати в листі для святого Миколая?», «якими кольорами сяятиме ялинка цього разу?»

Саме з ялинками пов'язана одна з традицій Ужгородського національного університету: кожної зими в холах виставляють вічнозелені деревця. Цей рік не став винятком, адже студенти різних факультетів,

курсів у своїх корпусах прикрасили ялинки в очікуванні новорічних свят. Кожне дерево оригінально оздобили іграшками, дощиками, гірляндами...

«Подобається така традиція. Сподіваюся, студенти й надалі продовжуватимуть свято новорічної естетики. Організаторкою на нашому факультеті стала студентка 3 курсу Ангеліна Гречин. Мені ж потрібно було принести ялинку та видати іграшки зі студентського кабінету. Також ми взяли кілька нових новорічних гірлянд. На жаль, попередні хтось украв, і це насправді сумно», – розповів голова студради філологічного

факультету, четвертокурсник Михайло Коштура.

Як бачимо, студенти не лише навчаються, а й виявляють креативність, творять естетику. Своєю працею ужнівці покращують настрій не тільки собі, а й викладачам і гостям університету. Прикрашання ялинок – не тільки традиційний процес, а просто приємна мить, яка додає святкового відчуття, підкреслює те, що творчість і співпраця рятують, додають ресурсу. Це нині, у час війни, украї нам необхідно.

Марія Гаджега, студентка відділення журналістики.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 37. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 02.01.24. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М.Б.Гараздій.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
С.Ю.Скиба.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.